

Metodické usmernenie
Útvaru dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska
z 2. júna 2015 č. 4/2015

k niektorým náležitostiam ozdravného plánu

Národná banka Slovenska, Útvar dohľadu nad finančným trhom, na základe ustanovenia § 1 ods. 3 písm. a) bod 3, § 2 ods. 9 a § 37 ods. 3 písm. d) zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 33o zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách“) a § 71df zákona č. 566/2001 o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o cenných papieroch) vydáva toto metodické usmernenie:

Článok 1
Účel a rozsah použitia

(1) Účelom toho metodického usmernenia je poskytnúť bankám a obchodníkom s cennými papiermi bližšie informácie k rozsahu niektorých náležitostí¹⁾ ozdravného plánu, ktorý sú banky v súlade s § 33o zákona o bankách a obchodníci s cennými papiermi v súlade s § 71df zákona o cenných papieroch povinní vypracovať a predložiť Národnej banke Slovenska.

(2) Toto metodické usmernenie špecifikuje

- a) princípy tvorby a rozsah scenárov makroekonomických stresových situácií a finančných stresových situácií, prostredníctvom ktorých sa má testovať účinnosť opatrení a primeranosť (vhodnosť) ukazovateľov podľa článku 4 uvedených v ozdravnom pláne,
- b) kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele, na základe ktorých sa určí moment, kedy je potrebné začať rozhodovací proces o tom, či budú uplatnené opatrenia uvedené v ozdravnom pláne.

(3) Toto metodické usmernenie sa vzťahuje len na vypracovanie individuálnych ozdravných plánov.

Článok 2
Definície

Na účely tohto metodického usmernenia sa rozumie

- a) inštitúciou banka a obchodník s cennými papiermi, ktorí sú povinní podľa zákona o bankách a zákona o cenných papieroch vypracovať individuálny ozdravný plán,

¹⁾ § 33o zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
§ 71df zákona č. 566/2001 o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o cenných papieroch).
Návrh technického štandardu EBA k obsahu ozdravných plánov.

- b) ozdravným plánom ozdravný plán podľa § 33o zákona o bankách a § 71df zákona o cenných papieroch,
- c) scenárom scenár makroekonomických stresových situácií a finančných stresových situácií, ktorým môže byť inštitúcia vystavená, vrátane systémových stresových situácií, stresových situácií týkajúcich sa konkrétnej inštitúcie a ich kombinácia,
- d) ukazovateľom ozdravného plánu kvalitatívny alebo kvantitatívny ukazovateľ týkajúci sa finančnej situácie inštitúcie, na základe ktorého sa určí moment, v ktorom má inštitúcia začať rozhodovací proces o tom, či budú uplatnené opatrenia uvedené v ozdravnom pláne.

Článok 3

Scenáre makroekonomických stresových situácií a finančných stresových situácií

(1) Podľa § 33o ods. 6 zákona o bankách a § 71df ods. 7 zákona o cenných papieroch ozdravný plán musí obsahovať primerané postupy na zabezpečenie včasného uplatnenia jednotlivých opatrení a určenie všetkých možných spôsobov ozdravenia inštitúcie. Opatrenia musia zohľadňovať možné scenáre makroekonomických stresových situácií a finančných stresových situácií, ktorým môže byť inštitúcia vystavená vzhľadom na charakter vykonávaných činností.

(2) Každý scenár má byť navrhnutý tak, aby spĺňal nasledovné požiadavky:

- a) scenáre sú založené na situáciách, ktoré sú najrelevantnejšie pre inštitúciu, pričom sa berie do úvahy jej obchodný model a model financovania, jej činnosti a štruktúra, veľkosť a prepojenie s inými finančnými inštitúciami (účastníkmi finančnému systému), najmä identifikované zraniteľné miesta alebo slabé stránky inštitúcie,
- b) situácie uvedené v scenároch by mohli spôsobiť zlyhanie inštitúcie, pokiaľ by opatrenia na ozdravenie inštitúcie neboli prijaté včas,
- c) scenáre sú založené na mimoriadnych, ale možných situáciách,
- d) scenáre zahŕňajú pomaly ako aj rýchlo vyvíjajúce sa situácie.

(3) Každý scenár zahŕňa aspoň tieto situácie:

- a) systémová stresová situácia, ktorou sa rozumie situácia, ktorej riziká majú vážne negatívne následky na finančný systém alebo ekonomiku,
- b) stresová situácia týkajúca sa konkrétnej inštitúcie, ktorou sa rozumie situácia, ktorej riziká majú vážne negatívne následky pre konkrétne inštitúciu,
- c) kombinácia systémovej stresovej situácie a stresovej situácie týkajúcej sa konkrétnej inštitúcie, ktorá nastáva súbežne.

(4) Pri navrhovaní scenárov založených na systémových stresových situáciách sa má vziať do úvahy relevantnosť aspoň týchto situácií:

- a) zlyhanie významných protistrán ovplyvňujúce finančnú stabilitu,
- b) zníženie likvidity dostupnej na medzibankovom trhu,
- c) zvýšené riziko krajín a odliv kapitálu z krajiny, v ktorej inštitúcia vykonáva činnosť,
- d) nepriaznivý vývoj cien aktív na jednom alebo viacerých finančných trhoch,
- e) makroekonomický pokles.

(5) Pri navrhovaní scenárov založených na stresových situáciách týkajúcich sa konkrétnej inštitúcie sa má vziať do úvahy relevantnosť aspoň týchto situácií:

- a) zlyhanie významných protistrán,
- b) poškodenie reputácie inštitúcie,
- c) výrazný odliv likvidity,
- d) nepriaznivý vývoj cien aktív, voči ktorým je inštitúcia exponovaná,
- e) vážne straty z úverov,
- f) vážne straty z operačného rizika.

(6) Každý scenár obsahuje zhodnotenie dopadu situácie na:

- a) dostupný kapitál,
- b) dostupnú likviditu,
- c) rizikový profil,
- d) ziskovosť,
- e) operácie (vrátane platobných operácií) a zúčtovanie,
- f) reputáciu.

(7) Systémovo významné inštitúcie (O – SIIs) majú v ozdravných plánoch zahrnuté aspoň štyri scenáre.

(8) Národná banka Slovenska v rámci posudzovania ozdravných plánov hodnotí primeranosť scenárov pre danú inštitúciu.

Článok 4

Kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele

(1) Podľa § 33o ods. 2 písm. t) zákona o bankách a § 71df ods. 2 písm. t) zákona o cenných papieroch náležitosťou ozdravného plánu je sústava ukazovateľov, na základe ktorých sa určia momenty, v ktorých inštitúcia môže prijať opatrenia uvedené v ozdravnom pláne; tieto ukazovatele majú kvalitatívny alebo kvantitatívny charakter týkajúci sa finančnej situácie inštitúcie a musia byť jednoducho sledovateľné inštitúciou.

(2) Ukazovatele majú byť navrhnuté tak, aby spĺňali nasledovné požiadavky:

- a) sú prispôbené obchodnému modelu a stratégii inštitúcie a primerané k jej rizikovému profilu,
- b) identifikujú hlavné nedostatky inštitúcie, ktoré by mohli mať negatívny dopad na finančnú situáciu inštitúcie a ktoré by mohli viesť k situácii, pri ktorom je potrebné začať rozhodovací proces o tom, či budú uplatnené opatrenia uvedené v ozdravnom pláne,
- c) sú primerané k veľkosti a zložitosti obchodných činností inštitúcie, pričom počet ukazovateľov by mal byť dostatočný na to, aby inštitúcia vedela včas identifikovať zhoršujúcu sa situáciu v rozličných aspektoch svojej obchodnej činnosti,
- d) definujú moment, v ktorom je potrebné začať rozhodovací proces o tom, či budú uplatnené opatrenia uvedené v ozdravnom pláne,
- e) sú zosúladené so systémom riadenia rizík a s existujúcimi indikátormi pre núdzové plány pre kapitál a likviditu,
- f) sú integrované v riadiacich a rozhodovacích procesoch inštitúcie,
- g) majú charakter aj výhľadových ukazovateľov.

(3) Ozdravný plán zahŕňa tieto ukazovatele:

- a) ukazovatele kapitálovej primeranosti,
- b) ukazovatele likvidity,
- c) ukazovatele ziskovosti,
- d) ukazovatele kvality aktív,
- e) trhové ukazovatele,
- f) makroekonomické ukazovatele.

(4) Ukazovatele podľa odseku 3 písm. e) a f) sa zahrnú do ozdravného plánu, pokiaľ inštitúcia nepreukáže, že tieto ukazovatele nie sú vzhľadom na jej štruktúru, rizikový profil a veľkosť relevantné.

(5) Ukazovatele kapitálovej primeranosti sú zamerané na identifikáciu reálneho alebo potenciálneho zhoršenia kvantity a kvality kapitálu, vrátane zvýšenia úrovne finančnej páky.

(6) Pri výbere ukazovateľov kapitálovej primeranosti by inštitúcia mala zvážiť spôsob riešenia komplikácií vyplývajúcich zo skutočnosti, že schopnosť ukazovateľov kapitálovej primeranosti zaručiť včasnú odozvu môže byť nižšia, než u iných typoch ukazovateľov. Určité opatrenia na obnovu kapitálovej pozície inštitúcie môžu byť vykonateľné len v dlhšom časovom horizonte alebo môžu byť ovplyvnené väčšou citlivosťou na trh; preto je potrebné aby inštitúcia mala k dispozícii výhľadové predpovede, ktoré by analyzovali okrem iného splatnosť plnenia významných zmlúv vo vzťahu ku kapitálovým nástrojom.

(7) Úrovně prahových hodnôt ukazovateľov kapitálovej primeranosti zohľadňujú:

- a) špecifické riziká inštitúcie a časový horizont potrebný k uplatneniu opatrení uvedených v ozdravnom pláne,
- b) skutočnosť ako rýchlo sa môže zmeniť situácia ohľadne kapitálu inštitúcie,
- c) zabezpečenie dostatočnej časovej rezervy do momentu, v ktorom pravdepodobne dôjde k porušeniu požiadaviek na vlastné zdroje podľa osobitných predpisov.²⁾

(8) Ukazovatele likvidity sú zamerané na identifikáciu reálneho alebo potenciálneho zhoršenia schopnosti inštitúcie splňať požiadavky na likviditu.

(9) Ukazovatele likvidity odrážajú krátkodobú a dlhodobú potrebu likvidity a závislosť inštitúcie na prijímaní retailových vkladov. Ukazovatele likvidity súčasne pokrývajú aj ďalšie potenciálne požiadavky na likviditu a financovanie s ohľadom na expozície z vnútrokupinového financovania.

(10) Úrovně prahových hodnôt ukazovateľov likvidity zohľadňujú:

- a) špecifické riziká inštitúcie,
- b) skutočnosť ako rýchlo sa môže zmeniť situácia ohľadne likvidity inštitúcie,
- c) schopnosť indikovať inštitúcii reálne alebo pravdepodobné porušenie minimálnych požiadaviek na likviditu podľa osobitných predpisov.²⁾

²⁾ Napríklad Zákon č. 483/2001 Z. z., zákon č. 566/2001 Z. z.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012.

(11) Ukazovatele ziskovosti sú zamerané na identifikáciu podstatných okolností ovplyvňujúcich príjmy inštitúcie, ktoré by mohli viesť k náhlemu zhoršeniu finančných podmienok, s ohľadom na znížené nerozdelené zisky (alebo zvýšené neuhradené straty), ktoré majú dopad na vlastné zdroje inštitúcie. Tieto ukazovatele zohľadňujú straty z operačného rizika, ktoré môžu mať významný dopad na výkaz ziskov a strát inštitúcie, vrátane strát z externých a interných podvodov, porušenia pracovných predpisov zamestnancami a iných udalostí.

(12) Ukazovatele kvality aktív sú zamerané na meranie a monitorovanie vývoja kvality aktív inštitúcie a indikovanie stavu, kedy by zníženie kvality aktív mohlo viesť k začiatku rozhodovacieho procesu o tom, či budú uplatnené opatrenia uvedené v ozdravnom pláne.

(13) Ukazovatele kvality aktív zahŕňajú:

- a) pomer aktuálneho objemu a toku expozícií, pri ktorých možno očakávať ich zlyhanie,
- b) podsúvahové položky a dopad úverov, pri ktorých možno očakávať ich zlyhanie, na kvalitu aktív.

(14) Trhové ukazovatele sú zamerané na identifikáciu očakávaní účastníkov trhu vo vzťahu k náhlemu zhoršeniu finančnej situácie inštitúcie, ktoré by mohlo viesť k prerušeniu prístupu k financovaniu inštitúcie a ku kapitálovému trhu.

(15) Trhové ukazovatele zahŕňajú:

- a) ukazovatele pre kapitálové cenné papiere, ktoré odzrkadľujú kolísanie ceny akcií spoločností obchodovaných na regulovanom trhu alebo vzťah medzi účtovnou a trhovou hodnotou cenného papiera,
- b) ukazovatele zamerané na portfólio inštitúcie, ktoré odrážajú očakávania vo vzťahu ku konkrétnej triede aktív, ktorá je pre inštitúciu relevantná (napr. nehnuteľnosti, a to aj vo vzťahu k oceneniu nehnuteľností používaných pre zmiernenie kreditného rizika vo forme zabezpečenia),
- c) ukazovatele zníženia ratingu (krátkodobého alebo dlhodobého), keďže vyjadrujú očakávania ratingových agentúr, ktoré môžu viesť k náhlej zmene očakávaní účastníkov trhu vo vzťahu k finančnej situácii inštitúcie,
- d) ukazovatele pre dlhové cenné papiere, ktoré odzrkadľujú očakávania poskytovateľov bankového financovania, ako napríklad swapy úverového zlyhania alebo rozpätia u dlhových nástrojov.

(16) Makroekonomické ukazovatele sú zamerané na identifikáciu signálov zhoršenia ekonomického prostredia, v ktorom inštitúcia vykonáva svoju obchodnú činnosť, alebo na identifikáciu sústredenia jej expozícií alebo financovania.

(17) Makroekonomické ukazovatele zahŕňajú:

- a) geografické makroekonomické ukazovatele vo vzťahu k jednotlivým štátom voči ktorým je inštitúcia exponovaná, so zohľadnením rizík vyplývajúcich z možných právnych prekážok,
- b) sektorové makroekonomické ukazovatele vo vzťahu k hlavným sektorom ekonomickej činnosti, voči ktorým je inštitúcia exponovaná (napr. nehnuteľnosti).

(18) Bližšia špecifikácia ukazovateľov je uvedená v prílohe č. 1 a 2 k tomuto metodickému usmerneniu.

Článok 5

Spoločné ustanovenia

Týmto metodickým usmernením sa preberajú usmernenia Európskeho orgánu dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo).

Článok 6

Záverečné ustanovenia

Toto metodické usmernenie nadobúda platnosť dňom jeho vydania vo Vestníku Národnej banky Slovenska. Právne predpisy súvisiace s predmetom tohto usmernenia sú uvedené na webovej stránke Národnej banky Slovenska a na webovej stránke Úradného vestníku Európskej únie.

Vladimír Dvořáček v. r.
člen bankovej rady a výkonný riaditeľ
útvaru dohľadu nad finančným trhom

Príloha č. 1

Zoznam základných ukazovateľov**1. Ukazovatele kapitálovej primeranosti**

- a) ukazovateľ vlastného kapitálu Tier 1 (Common Equity Tier 1ratio),
- b) ukazovateľ celkového kapitálu (Total Capital ratio),
- c) ukazovateľ finančnej páky (Leverage ratio).

2. Ukazovatele likvidity

- a) ukazovateľ krytia likvidity (Liquidity Coverage ratio),³⁾
- b) ukazovateľ stabilného financovanie (Net Stable Funding ratio),
- c) náklady na bankové financovanie (Cost of wholesale funding),
- d) pomer úverov k vkladom (Loan to Deposit ratio).

3. Ukazovatele ziskovosti

- a) návratnosť aktív alebo návratnosť kapitálu,
- b) významné operačné straty.

4. Ukazovatele kvality aktív

- a) úroveň nárastu objemu problémových úverov,
- b) miera krytia problémových úverov opravnými položkami.

5. Trhové ukazovatele

- a) prehodnocovanie ratingu smerom nadol alebo zníženie ratingu,
- b) CDS spread,
- c) kolísanie cien akcií.

6. Makroekonomické ukazovatele

- a) kolísanie HDP,
- b) CDS štátov.

³⁾ V prechodnom období podľa opatrenie Národnej banky Slovenska z 28. októbra 2008 č. 8/2008 o likvidite bánk a pobočiek zahraničných bánk a o postupe riadenia rizika likvidity bánk a likvidity pobočiek zahraničných bánk a o zmene opatrenia Národnej banky Slovenska č. 11/2007 o predkladaní výkazov, hlásení a iných správ bankami, pobočkami zahraničných bánk, obchodníkmi s cennými papiermi a pobočkami zahraničných obchodníkov s cennými papiermi na účely vykonávania dohľadu a na štatistické účely v znení neskorších predpisov.

Príloha č. 2

Zoznam dodatočných ukazovateľov**1. Ukazovatele kapitálovej primeranosti**

- a) nerozdelený zisk a rezervný fond v pomere k celkovému kapitálu,
- b) nepriaznivé informácie o finančnom stave významných protistrán.

2. Ukazovatele likvidity

- a) koncentrácia zdrojov likvidity a financovania,
- b) náklady na celkové financovanie (retail aj wholesale),
- c) priemerné trvanie veľkoobchodného financovania,
- d) nesúlad zmluvnej splatnosti,
- e) dostupný objem nezaťažených aktív.

3. Ukazovatele ziskovosti

- a) prevádzkové náklady v pomere k prevádzkovým príjmom (Cost –income ratio),
- b) čistá úroková marža.

4. Ukazovatele kvality aktív

- a) objem problémových úverov v pomere k vlastnému imaniu,
- b) hrubý objem problémových úverov v pomere k úverom celkom,
- c) miera nárastu znehodnotenia finančných aktív,
- d) problémové úvery v členení podľa významných geografických alebo sektorových koncentrácií,
- e) expozície s odloženou splatnosťou podľa osobitného predpisu⁴⁾ v pomere voči celkovým expozíciám.

5. Trhové ukazovatele

- a) pomer trhovej a účtovnej hodnoty,
- b) reputačné riziko inštitúcie a významné reputačné škody.

6. Makroekonomické ukazovatele

- a) prehodnocovanie ratingu štátov smerom nadol alebo zníženie ratingu štátov,
- b) miera nezamestnanosti.

⁴⁾ Čl. 168 – 183 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 680/2014, ktorým sa stanovujú vykonávacie technické predpisy, pokiaľ ide o vykazovanie inštitúciami na účely dohľadu podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013.